

IFS 2005

F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

"Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar - II" Sempozyum (7-11 Eylül 2004, İstanbul) Bildiriler / 1

Sempozyum Açış Konuşması

Hayrettin Ökçesiz

Sempozyum Açış Konuşması

Kazım Kalkuoğlu

Sempozyum Açış Konuşması

Cemil Çiçek

Hukukta Felsefi Düşüncenin Önemi

Vecdi Aral

Hukuk Felsefesi Öğretimi

Adnan Güriz

Hukukun Bilimselliği

Niyazi Öktem

Anlam Sağlığı Açısından Hukuk

Ahmet İnam

Hukuk Nedir? Sorusu

Solmaz Zelyul Hünler

Hukuk ve Anlaklilik Arasındaki İlişkiye Dair
Liberal Gelenek: John Rawls'un Yaklaşımı

Gülriiz Uygur

Avukatlık ve Felsefe

Başar Yalıt

Hukuk ve Etik: Hukukun Etik Temelleri

Harun Tepe

Hukuksal Geçerlilik Sorunu

Sururi Aktaş

Hukuksal Meşruluğun Ölçütü Olarak Evrensel Hukuksal Değerler

Ahmet Gürbüz

Hakların Normatif Temelleri

Erol Kuyurtar

Demokrasi Hukuku ile Toplumsal-Ekonomik Gelişime Arasındaki İlişki

Özer Ozankaya

Kamusal Alanda Düşünce, Duyunç ve İnanç Özgürlükleri – Savlar

Hayrettin Ökçesiz

Hukuk ve Toplumsal Gerçeklik

Ali Safak Balı

Hukuk Felsefesi Açısından Yeni Kantçı Yaklaşımların Türkiye'deki Yansımaları

Yasemin Işıklıac

Pozitif Hukukun Meşruiyet Zeminini

Neşet Toktu

Hukuk ve Relativizm

Nebil Reyhani

Etik Devlet Anlayışı Bir Çözüm Olabilir mi?

Halil Rahman Açar

Hazırlayan: Hayrettin Ökçesiz

11

340.1
HFS
2005
c.11

LAW120124

İSTANBUL
BAROSU

975-6689-87-0

9756689874

H F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

11. KİTAP

"Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar - II"

Sempozyum

İstanbul Barosu - HFSA

(7-11 Eylül 2004, İstanbul)

Bildiriler / 1

Hazırlayan

Hayrettin Ökçesiz

340.1 HFS 2005

İstanbul Barosu Yayınları
İstanbul - 2005

A.Ü.KE KÜTÜPHANESİ

No: 1.20124.....

SUNUŞ

HFSA'nın bu dört kitabında (HFSA/11-14) İstanbul Barosu ile Birlikte İstanbul'da 7-11 Eylül 2004 tarihlerinde gerçekleştirdiğimiz "Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar - II" sempozyumunun bildiri metinlerini sunuyoruz.

Hukukun gerçekliğine ve idesine disiplinlerarası bakışın ne denli ilgi çekici ve coşku verici olduğunu bu sempozyum vesilesi ile bir kez daha görüyoruz.

HFSA İstanbul Barosu ile birlikte giriştiği bu etkinliği gelecekte de sürdürmek istemektedir. Her iki yılda bir ve Adli Yıl Açılış Etkinliği olarak İstanbul Barosu'nun böyle bir sempozyumu gelenekselleştirmesi "Hukuk" için ayrıca bir değer ve derinlik taşıyacaktır.

Adalet Bakanlığı'nın beş gün süren bu sempozyuma ev sahipliği yapmış olması hukuka felsefi ve sosyolojik bakışın siyaset alanında kazanmaya başladığı öneme işaret etmektedir. Bir Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanının sempozyum açılış konuşmasını kabul ederek hukuk felsefesini ve hukuk sosyolojisini bu derinlikte telaffuz etmesi Ülkemizde bu bilgi alanının hak ettiği saygınlığı kazanmaya başladığının bir göstergesidir. Bu ayrıca onun aynı zamanda toplumun haklı beklentilerine muhatap olacağına da bir önhabercisidir.

Bu noktaya gelmekte İstanbul Barosu'nun Başkanlarının ve Yönetim Kurulu üyelerinin, Yayın Kurulu üyelerinin engin görüşü ve samimi desteği belirleyici olmuştur. En önemlisi ama bu denli geniş bir yelpazede hukuk bilincini daha yükseklere taşıyan meslektaşlarımızın özverili felsefi ve bilimsel gayretleridir.

Yüzün üzerinde bir yazar kadrosu ile ve gelecekte aramıza katılacak yeni kelimeler ile de HFSA Hukuka bu bakışını yeni kitaplarında daima okuyucularının ilgisine sunacaktır. Bu nedenle ve daha iyiyi başarabilmek için her türlü görüş ve katkılarınızı bize bildirmenizi diliyoruz.

HFSA'ya tüm kalbi ile destek veren değerli hukukçu ve aydın kişi Kani Ekşioğlu'nu derin bir acı ile anıyor, hatırası önünde saygıyla eğiliyoruz.

Bu yeni dört kitabın hazırlanmasında burada bana yardımcı olan değerli mesai arkadaşlarım Çağlayan Kara'ya, Süal Köse'ye ve Mustafa Yalçınkaya'ya, dizgi ve düzen işlerini üstlenen Tuğba Çatak'a gönülden teşekkür ederim. İstanbul Barosu ve Ufuk Matbaası'ndan yayıma hazırlama ve basım aşamalarında emeği geçen diğer kardeşlerime aynı içtenlikle teşekkür ederim.

Hayrettin Ökçesiz

HFSA - Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi

Hayrettin Ökçesiz

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kampus, Antalya

Telefon: (0242) 227 69 75 - 76

Faks: (0242) 227 69 77

E-posta: hayret@akdeniz.edu.tr

İsteme Adresi: İstanbul Barosu - İstiklal Caddesi, Orhan Adli Apaydın Sk. Baro Han

Tel: (0212) 251 63 25 Belgegeçer (Faks): (0212) 293 89 60

Web: www.istanbulbarosu.org.tr

e-mail: info@istanbulbarosu.org.tr

Kapak karikatürü: Honoré Daumier

Elektronik ortamda iletilen imla ve dizgi hataları yazarın/çevirmenin sorumluluğundadır.

Kapak, İç Tasarım ve Baskı: Ufuk Matbaası (0212) 544 92 30 - 31

İstanbul, Nisan 2005 ISBN 975-6689-87-0

İÇİNDEKİLER

- Sempozyum Açış Konuşması-Hayrettin Ökçesiz5
- Sempozyum Açış Konuşması-Kazım Kolcuoğlu10
- Sempozyum Açış Konuşması-Cemil Çiçek12
- Hukukta Felsefi Düşüncenin Önemi-Vecdi Aral15
- Hukuk Felsefesi Öğretimi-Adnan Güriz20
- Hukukun Bilimselliği-Niyazi Öktem26
- Anlam Sağlığı Açısından Hukuk-Ahmet İnam35
- Hukuk Nedir? Sorusu-Solmaz Zelyut Hünler39
- Hukuk ve Ahlaklık Arasındaki İlişkiye Dair Liberal Gelenek:
John Rawls'un Yaklaşımı-Gülriiz Uygur42
- Avukatlık ve Felsefe-Başar Yaltı49
- Hukuk ve Etik: Hukukun Etik Temelleri-Harun Tepe58
- Hukuksal Geçerlilik Sorunu-Sururi Aktaş63
- Hukuksal Meşruluğun Ölçütü Olarak Evrensel
Hukuksal Değerler-Ahmet Gürbüz80
- Hakların Normatif Temelleri-Erol Kuyurtar109
- Demokrasi Hukuku ile Toplumsal-Ekonomik
Gelişme Arasındaki İlişki-Özer Ozankaya117
- Kamusal Alanda Düşünce, Duyunç ve İnanç
Özgürlükleri – Savlar-Hayrettin Ökçesiz123
- Hukuk ve Toplumsal Gerçeklik-Ali Şafak Balı125
- Hukuk Felsefesi Açısından Yeni Kantçı Yaklaşımların
Türkiye'deki Yansımaları-Yasemin Işıktaş138
- Pozitif Hukukun Meşruiyet Zemini-Neşet Toku155
- Hukuk ve Relativizm-Nebil Reyhani162
- Etik Devlet Anlayışı Bir Çözüm Olabilir mi?-Halil Rahman Açar167

Sempozyum Açış Konuşması

Hayrettin Ökçesiz^(*)

Sayın Adalet Bakanı, Sayın İstanbul Barosu Başkanı, Sayın Meslektaşlarım ve Sayın Konuklar,

İstanbul Barosu ile birlikte iki yılda bir olmak üzere düzenlediğimiz “Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar” konulu sempozyumun ikincisine hoş geldiniz. Katılımınız ve katkılarınız için teşekkür ederim.

I

Hukuk alt sisteminde görülen yozlaşma eğilimi ve bazı iyileştirme araçları üzerine huzurunuzda birkaç söz söylemek istiyorum:

Kaplımsal bir sistem olarak toplumu var ve sürekli kılan öğeler, onun içerisinde birbirleriyle karşılıklı bir bağımlılık ilişkisinde yer alan ve aynı zamanda otonom olarak varlık gösteren alt sistemlerdir. Bu sistemlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde ve varlık tarzlarında gösterdikleri yetkinlik, tüm sistemin başarısını ortaya koyacaktır. Bazılarında görülen yetersizlik diğerlerinin uğradığı başarısızlıkların nedenini oluşturabilecektir. Bu alt sistemler arasında bazıları vardır ki, kapıldıkları hastalıklar nedeniyle tüm toplumu yokoluşun eşiğine getirebilir. Bunların en başta geleni Hukuk alt sistemidir. Bu bağlamda bu sisteme atfedebileceğimiz işlevler şunlardır (Lewellyn):

- Hukuk toplumu çatışmalardan temizler (reaksiyon işlevi),

- Davranışları yönlendirir (düzen işlevi),

- Toplumsal egemenlik ilişkilerini meşrulaştırır ve örgütler (anayasal işlev),

- Yaşam koşullarını biçimlendirir (planlama işlevi).

- Nihayet hukuk hayatının gözetimi (gözetleme işlevi) de hukukun bu dört işlevinin layıkıyla yerine getirilebilmesi için hukukçular tarafından başarıyla gerçekleştirilmelidir.

Hukuk alt sisteminde özellikle bu beşinci işlev bakımından sorunsalımızın anlam alanı içerisinde vurgulanma gereği bulunan iki temel taşı vardır: Pozitif hukuk normlarının oluşum süreci ile hukuksal çekişmelerin kesin çözüme ulaştırıldığı yargı mercileri...

Pozitif hukuk normları ile toplum arasındaki etkileşimi olabildiğince dar bir açıya indirgeyerek ilk önce bir devlet hukuku ya da bir yasama etkinliği olarak kavrayabileceğimiz bir hukuk düzleminde kaldıraç niteliğinde bazı önlemlerin gerekliliğini burada temellendirmeye çalışacağım:

Bu bağlamda ilk söylenecek olan şey, “hukuksal olgular araştırması”nın ve daha kapsamlı biçimiyle disiplinlerarası görgül araştırmaların bu etkinlik alanında bir yöntem olarak ciddiyetle dikkate alınmasıdır.

Dogmatik hukuk bilimcilerinden oluşan yasa taslağı hazırlama komisyonlarında izlenen yöntem bu ufuktan

(*) HFSA Yönetmeni